

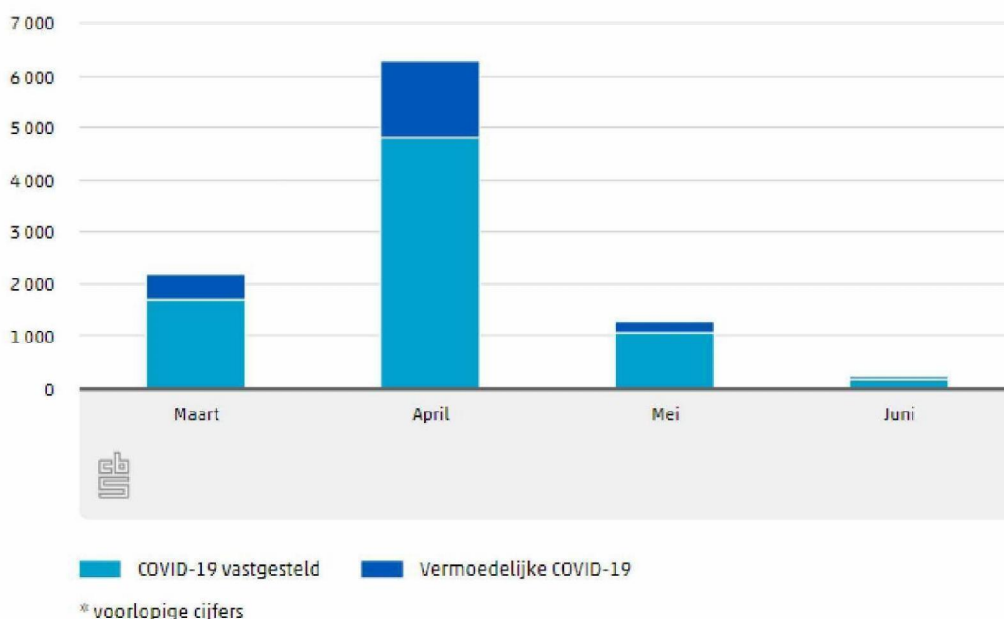
Let op embargo tot donderdag 1 oktober 2020: 00:00u

https://www.cbs.nl/?sc_itemid=17f3b0cf-e489-4497-9c29-1a7c94ce54c5&sc_lang=nl-nl

10 duizend coronadoden tijdens eerste golf van de pandemie

In de eerste zes maanden van 2020 overleden ruim 86 duizend inwoners van Nederland. Dat is bijna 9 duizend meer dan in het eerste halfjaar van 2019 en ruim 5 duizend meer dan in dezelfde periode in 2018. De hogere sterfte valt samen met de corona-epidemie in Nederland. Vanaf maart tot en met juni 2020 stierven 7 797 mensen bij wie COVID-19, de ziekte veroorzaakt door het nieuwe coronavirus, was vastgesteld door de behandelend arts. Van nog eens 2 270 overledenen gaf de behandelend arts of schouwarts aan dat de doodsoorzaak vermoedelijke COVID-19 was. In totaal stierven dus 10 067 mensen bij wie vastgestelde of vermoedelijke COVID-19 de doodsoorzaak was. Van alle coronadoden ontving 60 procent zorg vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) en was 53 procent man. Dit blijkt uit voorlopige cijfers over doodsoorzaken die het CBS vandaag publiceert.

Overledenen aan COVID-19, 1^e halfjaar 2020*

De cijfers over doodsoorzaken zijn gebaseerd op doodsoorzaakverklaringen ingevuld door een arts. Het CBS ontvangt deze verklaringen via de gemeente waar het overlijden heeft plaatsgevonden. Op dit moment heeft het CBS van bijna alle overlijdens in de eerste helft van 2020 deze doodsoorzaakverklaringen ontvangen (meer dan 97,5 procent). Voor meer informatie: [Hoe het CBS de doodsoorzakenstatistiek samenstelt in coronatijd](#).

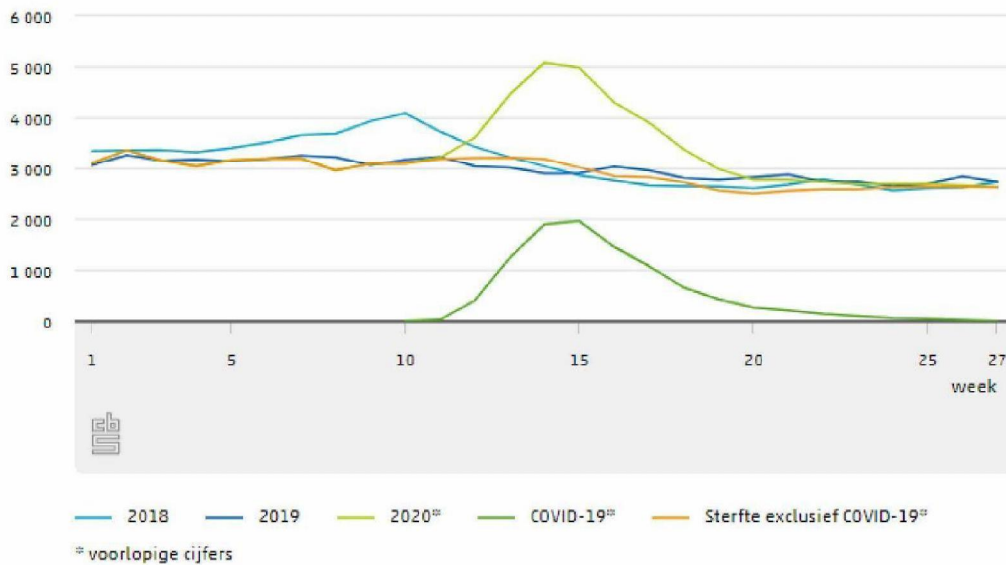
Oversterfte volledig door nieuwe coronavirus

Uit de sterfteberichten die het CBS dagelijks ontvangt wordt geschat dat in week 10 tot en met 19 (2 maart tot en met 10 mei) bijna 9 duizend mensen meer overleden dan je in deze periode zou verwachten, de zogenoemde oversterfte. Op basis van de ontvangsten

doodsoorzaakverklaringen blijkt nu dat de oversterfte volledig veroorzaakt is door sterfte aan het nieuwe coronavirus.

Vanaf week 20 (11 tot en met 17 mei) was de totale sterfte op een vergelijkbaar niveau met die in eerdere jaren. Uit de ontvangen doodsoorzaakverklaringen blijkt dat nog 4,6 procent van de sterfte tot en met juni veroorzaakt is door het nieuwe coronavirus.

Overledenen, per week

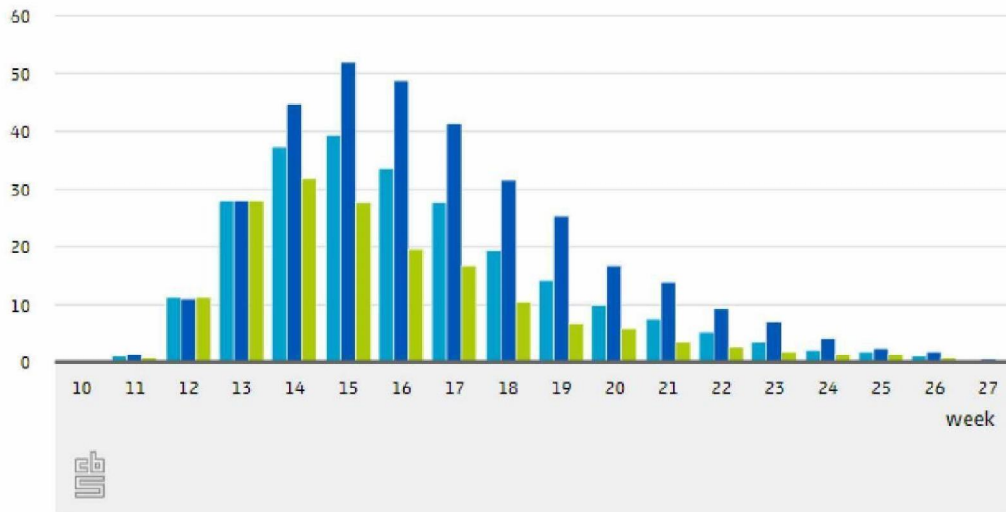

60 procent coronadoden ontving langdurige zorg uit de Wlz

Bijna 6 000 van de 10 067 mensen die tot en met juni stierven aan vastgestelde of vermoedelijke COVID-19, ontvingen langdurige zorg vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz). In week 15, op de piek van de sterfte in de eerste golf van de corona-pandemie, werd meer dan de helft van de overlijdens van Wlz-zorggebruikers veroorzaakt door vastgestelde of vermoedelijke COVID-19. Bij de rest van de bevolking (niet Wlz-zorggebruikers) vond de piek iets eerder plaats en werd een derde van de overlijdens veroorzaakt door COVID-19.

Sterfte aan COVID-19, per week, 2020*

% van alle sterfgevallen in die betreffende week

■ Totaal
 ■ Wlz-zorggebruikers
 ■ Overige bevolking

* voorlopige cijfers

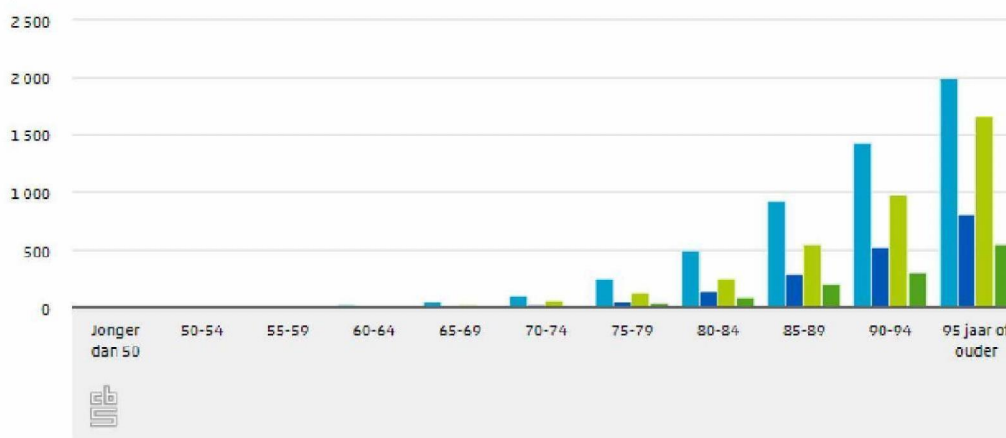
Meer mannen dan vrouwen overleden aan COVID-19

Ruim de helft van de overledenen aan vastgestelde en vermoedelijke COVID-19 tot en met juni was man: 5 345 mannen (53 procent) tegen 4 722 vrouwen (47 procent). Ook relatief gezien, per 100 duizend inwoners, overleden in alle leeftijdsgroepen meer mannen dan vrouwen. Onder 75- tot 80-jarigen stierven relatief bijna 2 keer zo veel mannen als vrouwen aan vastgestelde COVID-19.

De gemiddelde leeftijd van overleden mannen bij wie COVID-19 was vastgesteld was 79,7 jaar, bij vrouwen 83,8 jaar. Bij vermoedelijke COVID-19-slachtoffers lag de gemiddelde leeftijd van de overledenen iets hoger: 81,8 jaar bij mannen en 84,4 jaar bij vrouwen.

Sterfte aan COVID-19, tot en met juni 2020*

per 100 duizend inwoners

■ Mannen, COVID-19 vastgesteld
 ■ Mannen, vermoedelijke COVID-19
 ■ Vrouwen, COVID-19 vastgesteld
 ■ Vrouwen, vermoedelijke COVID-19

* voorlopige cijfers

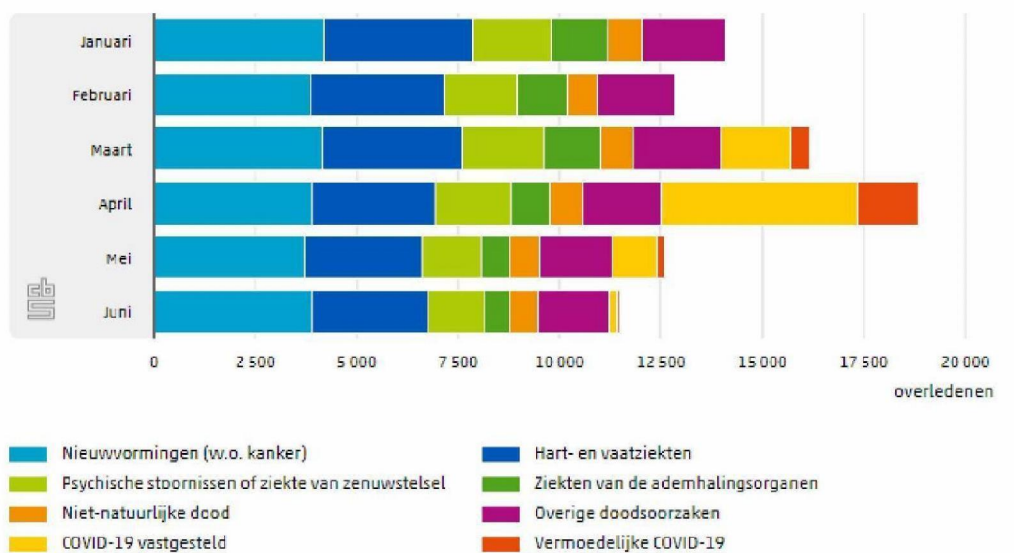
Informatiebronnen CBS en RIVM

Op basis van GGD-meldingen rapporteerde het RIVM voor week 10 tot en met 26 (2 maart tot en met 28 juni) 6 115 overledenen aan COVID-19. Het CBS registreerde in dezelfde periode op basis van doodsoorzaakverklaringen 7 790 overledenen bij wie COVID-19 is vastgesteld. Dat de cijfers van het CBS en het RIVM verschillen heeft meerdere mogelijke oorzaken. Ten eerste, er kunnen overledenen zijn bij wie de arts op basis van het klinisch beeld<<toelichting>> COVID-19 aangaf als doodsoorzaak zonder dat dit door een laboratoriumtest is bevestigd. Die overledenen ontbreken dan in de RIVM-cijfers. Ten tweede, overledenen bij wie COVID-19 was vastgesteld (ook met een positieve laboratoriumtest) zijn mogelijk niet (direct) gemeld bij de GGD en ontbreken daardoor in de cijfers van het RIVM. De gemelde COVID-19 sterfte aan het RIVM over eerdere periodes kunnen nog regelmatig veranderen door nagekomen meldingen.

Sterfte aan andere doodsoorzaken

Uit de voorlopige cijfers blijkt dat tijdens het eerste halfjaar van 2020 ongeveer evenveel mensen overleden aan nieuwvormingen (waaronder kanker), hart- en vaatziekten, een psychische stoornis of ziekte van het zenuwstelsel (zoals dementie) als in dezelfde periode vorig jaar. Het aantal mensen dat overleed aan ziektes van ademhalingsorganen daalde vanaf april licht. Ook het aantal niet-natuurlijke doodsoorzaken, zoals ongevallen, zelfdodingen, moord en doodslag bleven bijna onveranderd. Definitieve conclusies kunnen getrokken worden als de cijfers over sterfte naar doodsoorzaken compleet zijn.

Doodsoorzaken, eerste halfjaar 2020*

* voorlopige cijfers

Bronnen

Tabel — Doodsoorzaken, januari-juni, 2020 <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/40/doodsoorzaken-januari-juni-2020>

RIVM — Aantal overledenen naar datum van overlijden <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/grafieken>

RIVM — Epidemiologische situatie COVID-19 in Nederland, 1 juli 2020

Relevante links

Nieuwsbericht — Sterfte in coronatijd <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/22/sterfte-in-coronatiid>

Nieuwsbericht — Bijna 9 duizend meer mensen overleden in eerste 9 weken corona-epidemie <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/20/bijna-9-duizend-meer-mensen-overleden-in-eerste-9-weken-corona-epidemie>

Statistische Trends — Oversterfte tijdens de eerste zes weken van de corona-epidemie <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2020/20/oversterfte-tijdens-de-eerste-zes-weken-van-de-corona-epidemie>

Corporate nieuws — Hoe het CBS de doodsoorzakenstatistiek samenstelt in coronatijd
<https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2020/31/hoe-het-cbs-de-doodsoorzakenstatistiek-samenstelt-in-coronatijd>

Monitor — Sterfte per week naar Wlz-gebruik, VWS
<https://www.monitorlangdurigezorg.nl/publicaties?trefwoord=overlijdens+per+week>

Reeks — Sterfte per week <https://www.cbs.nl/nl-nl/reeksen/sterfte-per-week>

Toelichtingen

Wet langdurige zorg (Wlz)

De langdurige zorg op basis van de Wlz is voor mensen die blijvend 24-uurs zorg in de nabijheid en/of permanent toezicht nodig hebben. Deze zorg wordt ruwweg op twee manieren geleverd.

1. Zorg met verblijf in een instelling
 - verpleeg- of verzorgingshuis
 - gehandicaptenzorginstelling
 - instelling voor geestelijke gezondheidszorg
2. Zorg thuis (als persoonsgebonden budget, modulair of volledig pakket thuis)

De gegevens over mensen die Wlz-zorg ontvangen zijn afkomstig van het CAK. Deze gegevens worden geregistreerd voor het bepalen van de wettelijke eigen bijdrage voor Wlz-zorg voor personen van 18 jaar of ouder.

Oversterfte

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/20/bijna-9-duizend-meer-mensen-overleden-in-eerste-9-weken-corona-epidemie>

Klinisch beeld

Het klinisch beeld is de verzameling bevindingen van de arts, bij anamnese (het medisch vraaggesprek) en lichamelijk onderzoek en eventueel nader onderzoek, die typerend is voor een bepaalde ziekte.

Doodsoorzaak

Met de doodsoorzaak wordt de onderliggende doodsoorzaak bedoeld. De onderliggende doodsoorzaak is (a) de ziekte of aandoening waarmee de reeks van gebeurtenissen die uiteindelijk het overlijden van de persoon veroorzaakte een aanvang nam of (b) de omstandigheden van het ongeval of geweld dat het letsel waardoor de persoon overleed veroorzaakte. De doodsoorzaak wordt gecodeerd volgens internationaal afgesproken ICD-10 codes van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

Voor COVID-19 (Corona Virus ziekte 2019) zijn nieuwe codes uitgegeven.

Classificatie en codering COVID-19 volgens richtlijnen WHO

Nieuwe ICD-10-codes voor COVID-19:

- U07.1 COVID-19, virus geïdentificeerd
- U07.2 COVID-19, virus niet geïdentificeerd
 - o Klinisch-epidemiologisch gediagnosticeerde COVID-19
 - Waarschijnlijk COVID-19
 - Vermoedelijke COVID-19

Hoewel beide categorieën, U07.1 (COVID-19, virus geïdentificeerd) en U07.2 (COVID-19, virus niet geïdentificeerd), geschikt zijn voor doodsoorzaakcodering, wordt erkend dat in veel landen de laboratoriumbevestiging van COVID-19 níét wordt vermeld op het doodsoorzaakformulier. Bij gebrek aan dit detail wordt aanbevolen, alleen voor gebruik in de doodsoorzaakregistratie, om COVID-19 voorlopig te coderen als U07.1, tenzij dit wordt vermeld als "waarschijnlijk" of "vermoedelijk". In dat geval wordt de doodsoorzaak gecodeerd als U07.2

Definitie overlijden aan COVID-19 volgens richtlijnen WHO

Om COVID-19-sterfte goed in kaart te brengen wordt voor statistische doeleinden een overlijden als gevolg van COVID-19 gedefinieerd als een overlijden aan een klinisch compatibele ziekte, in het geval van bevestigde of vermoedelijke/waarschijnlijke COVID-19, tenzij er een duidelijke andere doodsoorzaak is die niet gerelateerd kan zijn aan COVID-19 (bv. lichamelijk letsel door een ongeluk). Er mag geen periode van volledig herstel van COVID-19 zijn tussen ziekte en overlijden.

Andere doodsoorzaken

Nieuwvormingen

Met sterfte aan nieuwvormingen wordt bedoeld het totale aantal overlijdensgevallen aan kwaadaardige nieuwvormingen (kanker) en overige nieuwvormingen geclassificeerd in C00-D48 codes van de ICD-10.

Ziekten van hart- en vaatstelsel

Met sterfte aan ziekten van hart- en vaatstelsel wordt bedoeld alle overlijdensgevallen geclassificeerd in I00-I99 codes van de ICD-10.

Psychische stoornissen en ziekten van het zenuwstelsel en zintuigen

Met sterfte aan psychische stoornissen en ziekten van het zenuwstelsel wordt bedoeld alle overlijdensgevallen geclassificeerd in F00-F99 en G00-H95 codes van de ICD-10.

Ziekten van de ademhalingsorganen

Met sterfte aan ziekten van de ademhalingsorganen wordt bedoeld alle overlijdensgevallen geclassificeerd in J00-J99 codes van de ICD-10.

NND –Niet natuurlijke doodsoorzaken (ook uitwendige doodsoorzaken)

Hiertoe behoren de overlijdens ten gevolge van ongevallen, zelfdoding, moord en doodslag, gebeurtenissen waarvan opzet onbekend is en overige uitwendige oorzaken van sterfte, codes V01-Y89 van de ICD-10.

Overige doodsoorzaken

Zijn alle doodsoorzaken met uitzondering van nieuwvormingen, ziekten van hart- en vaatstelsel, ziekten van ademhalingsstelsel, psychische stoornissen en ziekten van het zenuwstelsel en zintuigen en niet-natuurlijke doodsoorzaken. Volgens classificatielijst ICD-10: codes A00-Y89 met uitzondering van codes C00-D48, F00-F99, G00-H95, I00-I99, J00-J99 en V01-Y89.

